

مقدمه

کنه‌های گیاهی (Mites) و کنه‌های خونخوار یا دامی (Ticks) از نظر محیط زندگی در تمام مناطق کره زمین اعم از مناطق استوایی، قطبی، معتدله، دریاها و اقیانوس‌ها، آب‌های شیرین، چشمه‌های آب گرم، غارها جنگل‌ها و کوهستان‌ها، در خاک و روی گیاهان و جانوران یافت می‌شوند. شمار کنه‌ها در مناطق بکر و دست نخورده و حاوی بقایای مواد آلی نظیر جنگل‌ها به طور چشمگیری از دیگر بندپایان بیشتر است. کنه‌ها از اندازه‌های بسیار کوچک چند میکرومتری تا چندین سانتی‌متری دیده می‌شوند. به عنوان مثال، کنه‌های گال‌زا درازایی به کوچکی ۱۰۰ میکرومتر دارند، در حالی که طول بدن ماده‌های برخی کنه‌های خونخوار تا سه سانتی‌متر هم می‌رسد. گونه‌های مختلفی از کنه‌ها به گیاهان زراعی و درختان میوه، جنگلی، زینتی و غیره حمله کرده و بعضی از آنها در زمره آفات درجه اول گیاهان محسوب می‌شوند.

طرز زندگی و رفتار در کنه‌ها

روش زندگی در کنه‌ها متفاوت است. اما کنه‌ها را می‌توان به دو گروه کلی کنه‌های آزادی (Freeliving form) و کنه‌های با زندگی انگل (Parasite form) تقسیم‌بندی کرد. کنه‌های آزادی شامل گروه‌های زیر می‌باشد: (گروه کنه‌های گیاهخوار، کنه‌های قارچ‌خوار و پوسیده‌خوار و کنه‌های شکارگر).

۱- کنه‌های گیاهخوار که خود به دو گروه تقسیم می‌شوند.

الف: کنه‌هایی که در قسمت‌های هوایی گیاه فعالیت می‌کنند. این کنه‌ها معمولاً کم‌تحرك‌اند و به رنگ‌های زرد، قرمز و نارنجی و حتی سبز دیده می‌شوند. این کنه‌ها دارای استایلت سوزنی شکل بوده که آن را به داخل سلول‌های گیاهی فرو برده و از محتویات آن تغذیه می‌کنند. این کنه‌ها معمولاً متعلق به راسته prostigmata هستند. سه خانواده مهم از این کنه‌ها شامل Tetranychidae، Tenuipalpidae و Eriophidae می‌باشد.

ب) کنه‌های انباری: آنها نیز اصولاً کم‌تحرك‌اند. بدنی کیسه‌ای، متورم و گرد دارند به رنگ سفید تا قهوه‌ای روشن دیده شده و کلیسرها ضخیم و در انتها دنداندار و انبرک مانند است. کنه‌هایی کم‌تحرك می‌باشند. این کنه‌ها معمولاً از مواد انباری، خشکبار و بذر گیاهان تغذیه می‌کنند. دو خانواده مهم که در این دسته

هستند شامل Acaridae و Glacyphagidae هستند. از دو گونه معروف آن می‌توان به کنه آرد *Acarus siro* و کنه پیاز *Rhyzoglyphus* spp. (شکل ۱) اشاره کرد.

شکل ۱- *Rhyzoglyphus* spp.

کنه‌های Acaridae بخاطر موهای زیادی که روی بدن دارند اگر وارد دستگاه تنفسی شوند باعث عوارض شدید تنفسی خواهند شد. شایان ذکر است که کنه‌های گیاهخوار خاکزی نیز تا اندازه‌ای شبیه کنه‌های انباری‌اند.

۲- کنه‌های قارچ‌خوار و پوسیده‌خوار: به این کنه‌ها *Mycophagus* با *Saprophagus* می‌گویند. سه خانواده مهم در این گروه قرار می‌گیرند با نام‌های Acaridae، *Tarsonemidae* و خانواده *Glaeyphagidae*. مانند گونه *Glycyphagus domesticus* (شکل ۲) که بیشتر قارچ *Aspergillus* را دوست دارد. برخی از گونه‌های راسته میان‌استیگمایان و بی‌استیگمایان پوسیده‌خوارند.

شکل ۲- *Glycyphagus domesticus*

طرز زندگی و رفتار در کنه‌ها - بخش اول

PTMP/SK/R&D/A/ Behavior and life in mites /04012022

منبع

اکرمی، محمدعلی (۱۳۹۵). کنه‌شناسی گیاهی (چاپ سوم). تشریح: انتشارات دانشگاه شیراز.

تعاونی پترو تمدن مهام پارس

